

Kochav kachol

Zpravodaj č. 4/2012

Židovská obec v Ostravě, ul. Tovární 15, Ostrava 9, 709 00

Webová adresa: www.kehila-ostlava.cz, e-mailová adresa: sekretariat@kehila-ostlava.cz, telefon: 596 621 354

Šabat a 39 zakázaných prací

Šabat je jedno z nejúžasnějších příkázání, které bylo dáno Izraeli. Nikoliv jen jako nabídka odpočinku či rada, ale jako jednoznačně formulovaný příkaz [lze říci, že v židovství není náboženskou povinností pracovat, ale odpočívat]. Nebudeš dělat žádného díla ty, ani nikdo z tvé rodiny, služebníků či hosté. Dokonce i domácí živočich má povinnost odpočívat. Kdyby nařízení šabatu nebylo tak přísně formulováno, mohlo by být snadno zneužito, jak to vidíme v případě zaměstnanců supermarketů či některých průmyslových odvětví, kde honba za ziskem nezná žádných mantinelů. Pracuje se ve dne i v noci, o sobotách i nedělích, státem uznaných svátcích. Management dokáže zaměstnance donutit, jak na ně vyžrát, jak je donutit na jednoznačně nevýhodné podmínky přistoupit. Lidí je dost, komu se to nelíbí, může si hledat zaměstnání někde jinde.

Šabat nám též dává důležitou informaci, a sice, že smyslem života není bezduchá lopotivá práce nebo třeba i smysluplná duševní, ale kontemplativní život.

Ten den neporušovat šabat byly již v předexilní době, po návratu z babylónského vyhnanství učenci vyhodnotili příčiny této národní tragédie jako důsledek hrubého porušování Božích příkazů, za něž nastal zasloužený trest. Proto se od této chvíle začala Boží nařízení dodržovat se vší vážností.

Šabat se stal druhým nejvýznamnějším svátkem hned po Jom Kipur - Velkém dni smíření. Pokud na šabat připadne kterýkoliv jiný svátek jako třeba Pesach, Šavuot, Sukot, Roš hašana aj. řídí se tyto svátky dle pravidel šabatových. Pouze pokud by Jom kipur připadl na šabat, tak se šabat řídí podle Jom kipurového řádu. Proto je též i Jom kipur nazván v Tóře Šabat šabaton = sobota sobot.

Z verše „nebudeš dělat žádnou práci“ (Exodus 20,10) vycházeli židovští učenci, když sepsali 39 hlavních prací, o nichž se hovoří a které se stále připomínají na různých místech Talmudu v traktátu Šabat. Jsou to práce, které byly nutné při stavbě přístřešků, říkalo se jim avot - „otcové“ neboli „základní práce.“ Existují i další práce, které se jim podobají a jimž se říká toldot - „potomci“ neboli „odvozené práce.“ Princip zákazu je pro oba druhy práce týž. Příklady základních prací a jejich odvozenin:

1. odvozeninami „žnutí“ jsou například „škubání drůbeže“ nebo také „stříhání nehtů.“
2. Od „umývání“ se odvozuje „praní špinavého prádla“, „odstředování mléka“ nebo „strouhání“ atp. Oněch 39 prací a jejich odvozenin je zahrnuto do Talmudu a dalších směrodatných děl rabínské moudrosti, o některých už byla zmínka v Tóře, např. o „orbě“ a „žních“ (Ex 34,21), o „pečení“ ve vztahu k maně - (Ex 16,23) nebo také o „rozdělávání ohně“ (Ex 35,3). Je pozoruhodné, že se v Tóře pro zakázané práce užívá termínu melacha, který charakterizuje tvůrčí, duševní činnost, na rozdíl od slova avoda, jehož se užívá pro fyzickou práci bez tvůr-

čího aspektu. Znamená to, že různé práce zakázané o šabatu nejsou bezpodmínečně vázány na fyzickou námahu, jde spíše o zcela přesně definované činnosti.

Jedno z nařízení o slavení šabatu se nachází v Ex. 31. kapitole od verše 12 *"Hospodin řekl Mojžíšovi: 13 "Promluv k Izraelcům: Dbejte na mé dny odpočinku; to je znamení mezi mnou a vámi pro všechna vaše pokolení, abyste věděli, že já Hospodin vás posvěcuji. 14 Budete dbát na den odpočinku; má být pro vás svatý. Kdo jej znesvětil, musí zemřít. Každý, kdo by v něm dělal nějakou práci, bude vyobcován ze společenství svého lidu. 15 Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne bude slavnost odpočinku, Hospodinův svatý den odpočinku. Každý, kdo by dělal nějakou práci v den odpočinku, musí zemřít. 16 Ať tedy Izraelci dbají na den odpočinku a dodržují jej po všechna svá pokolení jako věčnou smlouvu. 17 To je provždy platné znamení mezi mnou a syny Izraele. V šesti dnech totiž učinil Hospodin nebe a zemi, ale sedmého dne odpočinul a oddechl si." 18 Když přestal k Mojžíšovi na hoře Sínaji mluvit, dal mu dvě desky svědectví; byly to kamenné desky psané Božím prstem."*

Pozornosti vykladačů neuniklo, že uvedenému textu předcházejí pokyny o pracích na svatostánku a následuje příběh o vyhotovení zlatého telete. **Z toho odvodili, že veškeré uvedené práce související se stavbou svatostánku jsou o šabatu zapovězeny.** Pokud budou porušeny, nastane stejné odpadnutí, jako je popisováno v souvislosti se zlatým teletem.

Maimonides uvádí ve svém díle o zákonech týkajících se šabatu (kap. 7, § 5) následující pořadí 39 hlavních činností, které jsou o šabatu zakázány:

1. orání, 2. setí, 3. sklizení obilí, 4. vázání obilí do snopů, 5. mlácení obilí, 6. prosívání zrna, 7. třídění zrní a ovoce, 8. prosévání obilí, 9. mletí, 10. hnětení těsta, 11. pečení, vaření, smažení, 12. kosení, 13. bělení nebo praní, 14. česání vlny, 15. barvení, 16. předení vlny, 17. broušení nebo leštění, 18. napínání nití, 19. navíjení nití, 20. rozvazování uzlů, 21. vázání, 22. rozvazování nebo odvazování, 23. šití, 24. trhání, 25. stavění, 26. boření, 27. tlučení kladivem, 28. lovení zvířat, 29. porážka zvířat, 30. stahování z kůže, 31. vydělávání kůží, 32. hlazení, 33. stříhání, 34. psaní, 35. mazání nebo škrabání něčeho napsaného, 36. brázdění pole, 37. rozdělování ohně, 38. hašení ohně, 39. převážení a přenášení věcí. (Zde vysvětlit rozdíl mezi veřejným a soukromým prostorem).

Malé nahlédnutí do tzv. Ústního zákona

(hebr. Tora še-be-al pe), do Talmudu, sepsané ústní tradice

Leviim (levité) „četli z knihy Božího zákona po oddílech a vykládali smysl, aby lid rozuměl tomu, co četli“ (Nechemja resp. N'chem'ja, čili po česku Nehemijáš 8:8)

Talmud Bavli (Babylónský Talmud) - Traktát Šabat156a

V zápisníku rb. Jošui ben Levi bylo zapsáno: Kdo je [narozen] první den týdne [=v neděli] , bude člověk bez jediné [věci] v sobě. - Co znamená „bez jediné [věci] v sobě“? **Bez jediné dobré vlastnosti?** (16- doslova „bez jediné věci k jeho dobru“) Rb.Aši řekl: Já jsem se narodil první den týdne! Takže to musí znamenat „jedinou neřest“. Rb.Aši řekl: Já a Dimi ben Kakucta jsme se narodili první den týdne, já jsem král (= předseda akademie) a on vůdce zlodějů!- Spíše to znamená, že člověk **není ani úplně ctnostný, ani úplně špatný** (tj. bude to člověk úplný ve svém způsobu života, bez protichůdných zásad)

[Z jakého důvodu? Protože ten den bylo stvořeno světlo a tma.] (- a proto povaha člověka bude buď jedno nebo druhé). Kdo se narodil druhý den týdne, bude špatně naložen. Co je důvodem? Že ten den byly rozděleny vody (hněv či špatná nálada způsobují rozkol. Raši- a člověk bude kvůli své povaze vzdálen od ostatních lidí). Kdo se narodil třetí den týdne, bude bohatý a nestoudný (nemorální). Proč? Protože ten den bylo stvořeno rostlinstvo. (= Rostliny se velmi rychle množí a také se průběžně mísí s jinými rostlinami). Kdo se narodil čtvrtý den týdne, bude moudrý a bude mít výbornou paměť (Raši: skvělý, oslnivý) Proč? Protože ten den

byla zavěšena nebeská tělesa. Kdo se narodil pátý den týdne, bude účinně laskavý. Proč? Protože ten den byly stvořeny ryby a ptactvo (jež jsou zaopatřeny B-ží láskyplnou dobrotou).

Kdo se narodil v předvečer šabatu, bude usilovný. Rb. Nachman ben Jicchak dodal: Bude usilovat o dobré skutky. (Tak jako člověk v předvečer šabatu usiluje dokončit všechny věci, nezbytné k náležitému zachování šabatu). Kdo se narodil o šabatu, zemře o šabatu, protože vznešený šabatový den byl kvůli němu znesvěcen. Rava, syn rb.Šily, dodal: a bude zván velkým a svatým člověkem. (Maharša: Ne každý narozený o šabatu také o šabatu zemře, jen ten, kdo je velmi svatý). Rb.Chanina řekl pak [svým žákům]: Běžte a řekněte synovi Leviho, že ne postavení dne, ale hodiny má rozhodující vliv! Kdo se narodil v konstelaci Slunce (= tj. když má Slunce jako jedna z planet vliv na člověka), bude významným (= skvělým, krásným) člověkem, bude jíst a pít z vlastního a jeho tajemství budou nezakrytá; a kdyby byl zlodějem, nebude mít úspěch. Kdo se narodil pod (vlivem) Venuše, bude bohatý a nemorální. Proč? Protože tehdy byl stvořen oheň. (V hodinách ovládaných Merkurem).

Kdo se narodil pod vlivem Merkura, bude mít výbornou paměť a moudrost. Proč? Protože Merkur je písař slunce. Kdo se narodil pod vlivem Měsíce, bude trpět zlým, stavět i bořit, bořit i stavět. Bude jíst a pít, co není jeho a jeho tajemství zůstanou skrytá; bude-li zlodějem, bude úspěšný (Tak jako Měsíc, který přibývá a ubývá, nemá vlastní světlo, ale jen odráží sluneční světlo a obvykle je tmavý). Kdo se narodil pod vlivem Saturnu, toho plány budou zmařeny (chaldejský ekvivalent). Jiní říkají: zmařeny budou všechny zločinné plány proti němu.

Kdo se narodil pod vlivem Cedek- Jupitera, bude ryzí muž. Rb.Nachman ben Jicchak dodal: ryzí v dobrých skutečích.(Raši píše – dobročinný).Kdo se narodil pod vlivem Marsu, bude prolévat krev. Rb.Aši dodal: Buď bude chirurg, lupič, řezník, nebo mohel. Rava řekl: Já jsem se narodil pod Marsem (tj. a nejsem ani jedno z toho). Abaje opáčil: Vy také ukládáte trest a zabijíte (samozřejmě nikoli doslova). Rb.Chanina řekl: Vliv planet dává moudrost, vliv planet dává bohatství a Izrael je pod vlivem planet. Rb.Jochanan řekl: Izrael je odolný proti planetárnímu vlivu. (doslova: žádný **mazal** - vliv planet nepůsobí na Izrael) Rb.Jochanan je pevný ve svém názoru, řekl: Jak víme, že na Izrael nemá vliv postavení planet? Protože je řečeno: „Tak řekl Hospodin, neučte se cestě pronárodů a neděste se nebeských znamení, i když se jich pronárody děsí“ (Jr 10:2). **Ony se děsí, ale ne Izrael.** (Izrael je nedotčen nebeskými znameními). Také Rav tvrdí, že na Izrael nemají planety vliv, rav Juda řekl jménem Rava: Jak víme, že na Izrael planety nemají vliv? Protože je řečeno „a přivedl ho zdaleka“ (38- Gn 15:5).

Avraham prosil Svatého, budiž požehnán, „Pane všeho světa, kdo se narodil v mém domě, bude můj dědic“ (Gn 15:5 a dále)- Odpověděl: „Ne ten, ale ten, kdo vzejde z tvých vlastních útrob.“ „Pane světa!“ zvolal on, „Díval jsem se na mé konstelace (hvězd) a objevil jsem, že mi není určeno zplodit dítě.“ – „Přestaň hledět na své konstelace, protože na Izrael nemají planety vliv. Proč si to myslíš? Protože Cedek –Jupiter (to je tvá konstelace) stojí na západ? (což je nepříznivé postavení pro plození dětí) Obrátím ho zpět a umístím na východ“.

A také je psáno: „Kdo seslal spravedlivost - Cedek od východu?“ Vykonal to kvůli němu. (tj. kvůli Avrahamovi).

Také od rb. Nachmana [se učíme, že] Izrael je imunní proti vlivu planet. Neboť matce rb. Nachmana ben Jicchaka řekli astrologové: Tvůj syn bude zloděj. Tak mu nedovolovala, aby chodil prostovlasý, řkouc: „**Pokryj si hlavu, abys měl bázeň z nebes, a modli se [o milosrdenství].**“ Nevěděl, proč mu to říká. Jednoho dne seděl a učil se pod palmou; přemohlo ho pokušení (13- doslova jecer hara), vyšplhal na strom a rozkousal trs datlí. (Strom nepatřil jemu.

Tato historka ukazuje, že pokrytí hlavy nebyla předepsaná povinnost, ale považovala se za přispívající ke zbožnosti. Z těchto příběhů vidíme, že víra ve vliv planet nebyla zcela odmítána, ale tito rabíni tvrdili, že vliv planet může být zrušen dobrými skutky).

Z odborných prací členů holešovského občanského sdružení Olam (www.olam.cz a s jejich laskavým dovolením vybral, upravil a doplnil

kantor Michal Chagaj Foršt

Akce pořádané ŽO v Ostravě:

- ✧ 28. listopadu 2012 v 15 hod. se koná v prostorách ŽOO WIZO, přednáší paní PhDr. Věra Andryšiková.
- ✧ 9. prosince 2012 v 10 hod. se koná členská schůze v prostorách ŽOO.
- ✧ 11. prosince 2012 oslavíme svátek Chanuka v hotelu Harmony. Začátek v 16 hod. Přihlásit se můžete nejpozději do 5. prosince 2012.
- ✧ 13. prosince 2012 oslava jubilantů, jen pro zvané.

Prosíme členy naší obce, aby při jakékoliv změně své adresy, telefonního čísla či e-mailové adresy oznámili tuto skutečnost na sekretariát ŽOO. Týká se to i případů zrušení pevné linky, případně zřízení nové e-mailové adresy. Usnadní nám to všem vzájemnou komunikaci.

Děkujeme.

Jak šel život na ŽOO?

4. září 2012 ve spolupráci s Domem Knihy Librex, jsme jako každoročně pořádali „Den evropské židovské kultury“. Toto setkání se stalo už každoroční tradicí. Vždy se snažíme pozvat zajímavé přednášející tak aby se nejen naši členové ŽOO, ale i široká veřejnost seznámila s kulturou a tradicemi židovského obyvatelstva.

17. září 2012 se na naší obci sešly naše dámy, které si tato setkání pravidelně 1x za měsíc organizují a nazvaly ho „Kavárnička pro seniory“. Tato setkání zpříjemňují život těm, kteří se už bez naší pomoci nemohou zúčastňovat veřejného života. Zde se setkávají se svými vrstevníky, ale rádi přivítají mezi sebou i mladší generaci, která jednou převezme žezlo tradic a života židovského národa.

18. září 2012 jsme oslavili „Nový rok – Roš hašana“ v hotelu Harmony, kde se sešli členové obce, jejich rodinní příslušníci a známí. Po dlouhé době se konala na ŽOO bohoslužba, kterou vedl náš kantor Mgr. Michal Foršt.

22. září 2012 uplynulo 70. výročí II. transportu do Terezína. ŽOO ve spolupráci s organizací ICEJ pořádala vzpomínkovou akci – čtení jmen ostravských Židů odvečených tímto transportem a to u památníku v parku Milady Horákové.

26. září 2012 jsme se na ŽOO zúčastnili bohoslužby u příležitosti jednoho z nejdůležitějších židovských svátků Jom Kipur. Uchvátilo nás čtení z Tóry a bohoslužba, kterou vedl náš kantor Mgr. Michal Foršt.

2. října 2012 jsme přivítali svátek Sukot v Krnově. Naší členové si mohli posedět pod sukou a nejen, že nám přálo počasí, ale i atmosféra a pohoštění bylo důstojné a příjemné. Děkujeme našim příznivcům z občanského sdružení Krnovská synagoga, že stánek postavili a my jsme mohli oslavit tento svátek společně.

3. října 2012 proběhlo setkání naší druhé generace a předsedy Židovské obce v Praze pana Františka Banyaie.

Dne 7. 11. 2012 se v Ostravě v budově Krajského úřadu Moravskoslezského kraje konal již druhý kulatý stůl, organizovaný organizací ICEJ na téma: Vyučováním o holocaustu k prevenci vytváření předsudků proti menšinám. Tohoto jednání se za Židovskou obec v Ostravě zúčastnila předsedkyně PhDr. Milena Slaninová, paní Mgr. Zuzana Skácelová a jako přednášející i pan Luděk Eliáš. Z tohoto zajímavého setkání byly prezentovány závěry, které vzhledem k jejich rozsahu nemůžeme celé zveřejnit v našem zpravodaji a proto si je můžete přečíst na našich webových stránkách: www.kehila-ostava.cz.

14. října 2012 jsme zvolili zástupce do Rady a Revizní komise FŽO.
MUDr. Antonín Bělař – zástupce do Rady FŽO
Ing. Michal Salomonovič – zástupce do Revizní komise FŽO.

Darované knihy

Zamyšlení nad dopisy Viktora Fischla
O svátku chanuka
Stezka návratu
Rabínská Moudrost
Úvahy nad Torou
Konverze k Judajismu
Židovské náboženství v proměnách věků
Objevování bible
Izrael soudců a králů
Židovské svátky
Příběhy tóry
Židovka
O svobodě a náboženství
Vzpomínky židovského extremisty
Sidur
Útěk z tábora smrti
Moje šílené století 1-2
Modlitby
Moje dlouhé mlčení

Milada Kad'ůrková
Rabi Löw
Rabi Löw
J. Hirsch
Ješajahu Leibowitz
Daniel Mayer
Kurt Schubert
Israel Finkelstein, Neil Silberman
Jan Divecký
Jan Divecký
Jan Divecký
Mario Vittorio Derdue
Jonathan Sacks
Josi Klein Halevi
Adir Ba-Marom
Erich Kulka
Ivan Klíma

Erika Bezdičková

**Knihy darovali – paní Erika Bezdičková, Jarmila Nováková, Jiří Strnad, Ferdinand Šmicer.
Všem za darované knihy děkujeme.**

**Dne 6. listopadu 2012 odešla navždy z našich řad paní
Milonka Golembiewská ve svých 87 letech.**

Zichrona livracha!

- Zpravodaj pro členy Židovské obce Ostrava je neveřejnou tiskovinou
- Vydává Židovská obec v Ostravě. Distribuce poštou A. Ševčíková
- Příspěvky a připomínky posílejte na adresu: Židovská obec v Ostravě ul. Tovární 15, Ostrava 9, 709 00
- E-mail: sekretariat@kehila-ostrava.cz
- **Uzávěrka příštího čísla je 28.2.2012**

NADAČNÍ FOND OBĚTEM
HOLOCAUSTU
FOUNDATION FOR
HOLOCAUST VICTIMS

OSTRAVA!!!